



**PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
KRZYSZTOF KWIATKOWSKI**

KIN.410.001.01.2016
P/16/001/KIN/01

**WYSTĄPIENIE
POKONTROLNE**

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/001/KIN/01 – Wykonanie budżetu państwa w 2015 r. w części 18 - Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Infrastruktury
Kontrolerzy	1. Natasza Sikora, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr 97200 z dnia 11 stycznia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Marek Gutraj, inspektor kp., upoważnienie do kontroli nr 97201 z dnia 11 stycznia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, ul. Chałubińskiego 4/6, 00-928 Warszawa (dalej „Ministerstwo” lub „MIiB”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Adamczyk Minister Infrastruktury i Budownictwa – od dnia 16 listopada 2015 r. ¹ (dalej „Minister”).

II. Wprowadzenie

Część 18 – Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo², zgodnie z art. 9a ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej³, obejmuje sprawy: architektury, budownictwa, nadzoru architektoniczno-budowlanego, planowania i zagospodarowania przestrzennego, geodezji i kartografii⁴, rewitalizacji budownictwa, wspierania mieszkalnictwa, gospodarki nieruchomościami, infrastruktury komunalnej oraz rodzinnych ogrodów działkowych.

Dysponentem części 18 od dnia 16 listopada 2015 r. jest Minister Infrastruktury i Budownictwa. Minister ten sprawuje nadzór nad Głównym Inspektorem Nadzoru Budowlanego oraz nad Głównym Geodetą Kraju⁵. Wcześniej, tj. przed 16 listopada 2015 r., dysponentem części 18 był Minister Infrastruktury i Rozwoju.

¹ Do 16 listopada 2015 r. dysponentem części 18 był Minister Infrastruktury i Rozwoju – Maria Wasiak (od 22 września 2014 r.).

² Nazwa działu zmieniona art. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 19 listopada 2015 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. poz. 1960. Do dnia 27 listopada 2015 r. część 18 nosiła nazwę – budownictwo, lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo. Nazwa części 18 została zmieniona rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2015 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów – Dz.U. poz. 2050, które weszło w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia z mocą od dnia 27 listopada 2015 r.

³ Dz.U. z 2015 r. poz. 812, ze zm.

⁴ Na podstawie art. 1 pkt 6 ustawy z dnia 19 listopada 2015 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. poz. 1960 sprawy geodezji i kartografii zostały wyłączone z działu Administracja Publiczna i włączone do działu Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo.

⁵ Od 27 listopada 2015 r.

W związku z utworzeniem z dniem 16 listopada 2015 r. Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa⁶ i określeniem dla niego szczegółowego zakresu działania⁷ Minister Infrastruktury i Budownictwa zawarł dwa porozumienia, tj. porozumienie z dnia 15 grudnia 2015 r.⁸ z Ministrem Rozwoju oraz porozumienie z dnia 31 grudnia 2015 r. z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Na podstawie pierwszego z tych porozumień - Minister Infrastruktury i Budownictwa zobowiązał się do udzielenia upoważnienia Ministrowi Rozwoju do prowadzenia w jego imieniu spraw obejmujących: realizację budżetu w zakresie zaciągniętych przez byłe Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju zobowiązań, prowadzenie rachunkowości, sporządzanie, podpisywanie i przekazywanie sprawozdań budżetowych, finansowych i innych wymaganych przepisami prawa oraz administrowanie środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych - w celu zapewnienia ciągłości realizacji zadań dysponenta środków budżetu państwa trzeciego stopnia.

Zgodnie z drugim porozumieniem ustalono, iż do dnia 31 grudnia 2015 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, lub osoby przez niego upoważnione, wykonywać będą zadania dysponenta części budżetowej 17 – Administracja publiczna, w zakresie dotyczącym dochodów i wydatków Głównego Geodety Kraju, realizowanych w ramach budżetu państwa na rok 2015. Porozumienie obejmowało realizację czynności, o których mowa w art. 171 i 188 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁹ (dalej „ufp”), a pozostałe zadania z zakresu obsługi finansowo-księgowej dochodów i wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich z zakresu geodezji i kartografii wykonywać miały służby finansowo-księgowe Ministerstwa Cyfryzacji, na podstawie odrębnego porozumienia zawartego 14 grudnia 2015 r. pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministrem Cyfryzacji.

Podsekretarz Stanu w MliB wskazał, że podstawą prawną zawartych porozumień był art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej¹⁰, który stanowi, że w celu realizacji swoich zadań minister kierujący określonym działem współdziała, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach oraz w zakresie wynikającym z potrzeb danego działu, m.in. z innymi członkami Rady Ministrów.

Minister Infrastruktury i Rozwoju nie sporządził sprawozdań, o których mowa w § 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej¹¹ na dzień 15 listopada 2015 r. (nie zamknięto w tym dniu ksiąg rachunkowych w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju i nie otwarto

⁶ Przed dniem 16 listopada 2015 r. funkcjonowało Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (dalej „MliR”).

⁷ Zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Infrastruktury i Budownictwa (Dz. U. poz. 1907 ze zm.).

⁸ Zgodnie z treścią porozumienia weszło ono w życie z dniem podpisania, z mocą od dnia 16 listopada 2015 r. i obowiązywało nie dłużej niż do 31 grudnia 2015 r. Dla spraw związanych ze sprawozdawczością budżetową, finansową i inną wynikającą z przepisów prawa za rok 2015 porozumienie obowiązuje do czasu zakończenia tych spraw.

⁹ Dz. U. z 2013 r., poz. 885, ze zm.

¹⁰ Dz.U. z 2015 r. poz. 812, ze zm.

¹¹ Dz.U. poz. 119, ze zm.

nowych dla powstałego 16 listopada 2015 r. Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa¹²).

Celem kontroli przeprowadzonej przez NIK była ocena wykonania ustawy budżetowej na rok 2015 w części 18 – Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo.

Zakres tej kontroli obejmował:

- wykonanie dochodów budżetowych,
- wykonanie wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efekty uzyskane w wyniku realizacji wydatków,
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych za rok 2015 oraz sprawozdań za IV kwartał 2015 r. w zakresie operacji finansowych,
- realizację wniosków pokontrolnych sformułowanych po poprzedniej kontroli budżetowej,
- nadzór i kontrolę sprawowaną przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ufp.

Zrealizowane w 2015 r. w części 18 dochody budżetu państwa wyniosły 107.778,4 tys. zł, w tym 107.470,7 tys. zł stanowiły dochody zrealizowane przez kontrolowaną jednostkę¹³. Zrealizowane dochody dysponenta III stopnia (odpowiadającego za utrzymanie urzędu obsługującego Ministra), wyniosły 1.272,2 tys. zł, tj. w 97% w stosunku do planu.

W 2015 r. w części 18 zrealizowano wydatki budżetu państwa w wysokości 1.410.061,9 tys. zł, w tym 1.390.933,5 tys. zł stanowiły wydatki zrealizowane przez kontrolowaną jednostkę. Wykonanie wydatków ww. dysponenta III stopnia w 2015 r. wyniosło 28.189,5 tys. zł, co stanowiło 88,4% planu po zmianach.

Z budżetu środków europejskich wydatkowano kwotę 617,9 tys. zł, w tym 536,1 tys. zł w ramach kontrolowanej jednostki.

III. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena i jej
uzasadnienie

Najwyższa Izba Kontroli ocenia¹⁴ pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2015 r. w części 18 – Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo.

W wyniku kontroli 14,5% ogółu zrealizowanych wydatków budżetu państwa i 86,8% ogółu wydatków budżetu środków europejskich stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ufp i aktach wykonawczych. Stwierdzono, że objęte badaniem wydatki spełniały wymogi kryterium celowości oraz gospodarności.

Formułując pozytywną ocenę NIK wzięła pod uwagę, że osiągnięte zostały cele działalności zaplanowane w układzie zadaniowym wydatków. Kolejni ministrowie

¹² Na skutek zawarcia ww. Porozumień.

¹³ Pozostałe dochody zrealizowano w Głównym Urzędzie Nadzoru Budowlanego.

¹⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

odpowiedzialni za realizację części 18 budżetu państwa rzetelnie, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ufp, sprawowali nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu w tej części. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne/łączne sprawozdania za 2015 r. sporządzone przez dysponenta części 18 - Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo oraz sprawozdania jednostkowe Biura Finansowo-Administracyjnego.

Sprawozdania łączne dysponenta części 18 zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających ze sprawozdań jednostkowych¹⁵ sporządzonych przez podległych dysponentów, a sprawozdania jednostkowe Biura Finansowo-Administracyjnego (dysponent III stopnia) na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej. Koncepcja systemu kontroli zarządczej zapewniała w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych, w tym z budżetu środków europejskich, sprawozdań w zakresie operacji finansowych, z uwzględnieniem sprawozdań dysponenta III stopnia.

NIK wskazuje ponadto, iż porozumienia z dnia 15 grudnia 2015 r. i 31 grudnia 2015 r. zawarte przez Ministra Infrastruktury i Budownictwa odpowiednio z Ministrem Rozwoju oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, nie posiadały stosownej podstawy prawnej¹⁶.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, powyższe działania wpłynęły wprawdzie niekorzystnie na przejrzystość finansów publicznych, ale nie miały wpływu na realizację budżetu i zapewniły kontynuację działalności Ministerstwa.

Ujawnione w toku kontroli NIK uchybienia i nieprawidłowości nie miały wpływu na realizację budżetu w tej części.

IV. Wyniki kontroli

1. Dochody budżetowe

Dochody budżetu państwa w części 18 – Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo, zostały zaplanowane w ustawie budżetowej¹⁷ na rok 2015 w kwocie 86.166,0 tys. zł., a następnie zwiększone kolejną ustawą¹⁸ do kwoty 86.707,0 tys. zł. Zostały one zaplanowane na poziomie niższym od wykonania dochodów w 2014 r. o 10.701,4 tys. zł, tj. o ponad 12%. Dochody wykonano w wysokości 107.778,4 tys. zł, co stanowiło 124,3% zaplanowanej kwoty. Uzyskane dochody były wyższe od wykonanych w 2014 r. o 10.370 tys. zł, tj. o 10,6%.

Największe dochody zrealizowano w rozdziale 70014 – Umożnienie kredytów mieszkaniowych, w którym dochody za rok 2015 wyniosły 15.638,7 tys. zł oraz

¹⁵ Sprawozdania jednostkowe sporządzone zostały przez: Biuro Administracyjno-Finansowe MliB, Główny Urząd Nadzoru Budowlanego oraz Departamentu Budżetu MliB.

¹⁶ Podstawa prawną porozumień nie może być art. 38 ust. 1 ustawy o działach administracji rządowej, gdyż porozumienie administracyjne stanowi formę prawną możliwości współdziałania organów w celu wspólnej realizacji zadań np. społecznych czy też gospodarczych, a nie daje podstaw do przekazywania innym organom swoich kompetencji.

¹⁷ Ustawa budżetowa na rok 2015 r. z dnia 15 stycznia 2015 r.

¹⁸ Ustawa z dnia 16 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2015 – Dz. U. poz. 2195.

w rozdziale 70017 – Wykup odsetek od kredytów mieszkaniowych, w którym dochody w 2015 r. wyniosły 90.400,1 tys. zł.

Wyższa realizacja dochodów, w stosunku do planu, dotyczyła przede wszystkim dochodów w rozdziale:

- 70017 – Wykup odsetek od kredytów mieszkaniowych, gdzie niedoszacowanie dochodów wynikało z jednorazowego znacznego zwrotu odsetek bezzasadnie wykupionych przez jeden z banków – wzrost o 20.400,1 tys. zł,
- 70022 – Fundusz Dopłat, w którym uzyskane dochody obejmowały zwrot dofinansowania wkładu własnego udzielanego w ramach programu „Mieszkanie dla Młodych”, które było przekazywane beneficjentom w 2014 r.¹⁹ – wzrost o 54,2 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 7-8, 32)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r., wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 29.566,9 tys. zł, w tym zaległości w kwocie 12.064,1 tys. zł, które były wyższe aż o 18.762,1 tys. zł w porównaniu do stanu na koniec grudnia 2014 r. Wzrost kwoty należności wykazanych w sprawozdaniu Rb-27 wynikał z aktualizacji kwoty odsetek od niespłaconych pożyczek udzielonych z Funduszu Rozwoju Budownictwa Mieszkaniowego. Pomimo podejmowanych działań przez Departament Prawny Ministerstwa nie udało się ściągnąć większości należności z tytułu pożyczek z 15 Funduszu Rozwoju Budownictwa Mieszkaniowego.

Stan należności wymagalnych, wykazanych w sprawozdaniu Rb-N, na koniec IV kwartału 2015 r. wyniósł ogółem 9.892,7 tys. zł, wraz z kwotami należnymi z tytułu udzielonych pożyczek z Funduszu Rozwoju Budownictwa Mieszkaniowego oraz środków przeznaczonych na restrukturyzację budownictwa. W porównaniu do stanu na koniec IV kwartału 2014 r. stan należności wymagalnych ogółem był niższy o 412,9 tys. zł, a w Biurze Finansowo-Administracyjnym o 297,2 tys. zł, co wynikało z częściowej spłaty należności oraz prześięgowania kwoty 126,5 tys. zł do części 39 – Transport.

Szczegółowym badaniem objęto sześć należności wymagalnych na łączną kwotę 7.116 tys. zł, co stanowiło 71,9% wszystkich należności wymagalnych. Jedna z badanych należności w kwocie 13,8 tys. zł została ujęta w sprawozdaniu jako należność wymagalna, pomimo że nie była bezsporna i nie podjęto czynności w celu jej jednoznacznego ustalenia i ściągnięcia. MliB nie prowadziło tej sprawy, gdyż jej akta znajdowały się w Ministerstwie Rozwoju i do czasu zakończenia kontroli nie zostały przekazane MliB.

Pozostałe badane należności stanowiły kwoty należne z tytułu udzielonych pożyczek z Funduszu Rozwoju Budownictwa Mieszkaniowego oraz środków przeznaczonych na restrukturyzację budownictwa. W przypadku tych należności Ministerstwo podejmowało czynności w zakresie odzyskania wierzytelności, m.in. kierowało pisma i wezwania do dłużników, pisma do sądów oraz przekazywało akta

¹⁹ Zgodnie z art. 18a ust. 2 ustawy z dnia 27 września 2015 r. o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi (Dz.U. z 2015 r. poz. 1865), środki z Funduszu Dopłat pochodzące ze zwrotu finansowego wsparcia wypłaconego w poprzednich latach stanowią dochody budżetu państwa.

sprawy do Prezesa Prokuratury Generalnej celem wytoczenia powództwa. W wyniku przeprowadzonego postępowania egzekucyjnego jedna z należności uległa zmniejszeniu o kwotę 190,2 tys. zł²⁰. W przypadku pozostałych badanych należności, pomimo podjętych działań, nie udało się zmniejszyć ich kwot.

(dowód: akta kontroli str. 9-13, 23-26, 160-162, 210-231, 426-436)

W planie finansowym dysponenta III stopnia, odpowiadającego za utrzymanie urzędu obsługującego Ministra²¹, dochody w części 18 zostały zaplanowane²² w kwocie 1.311,0 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 1.272, 2 tys. zł, tj. w 97% w stosunku do planu.

Szczegółowym badaniem objęto 78 dowodów księgowych dotyczących dochodów budżetowych dysponenta III stopnia o łącznej wartości 570,4 tys. zł, co stanowiło 44,8% kwoty dochodów zrealizowanych przez Biuro Administracyjno-Finansowe MliB. Badanie przeprowadzono pod względem prawidłowości i terminowości ustalania należności. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Należności wymierzane były w odpowiedniej wysokości, określonej w przepisach prawa, decyzji lub umowie.

(dowód: akta kontroli str. 140-162)

Ustalono
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej dochodów budżetowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zdaniem NIK, Ministerstwo nie podjęło w 2015 r. żadnych działań dla uzyskania akt sprawy z Ministerstwa Rozwoju w celu ustalenia zasadności ściągnięcia powyższej należności w kwocie 13,8 tys. zł²³. Wobec faktu, że należność została wypłacona z części 18 pracownikowi obecnego Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa i została ujęta w sprawozdaniu finansowym z części 18, sprawę powinno prowadzić MliB.

Ponadto NIK zwraca uwagę, iż działania windykacyjne w zakresie odzyskania wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu pożyczek udzielonych ze środków Funduszu Rozwoju Budownictwa Mieszkaniowego oraz ze środków na restrukturyzację budownictwa były mało efektywne.

W ocenie realizacji tego zadania NIK wziął pod uwagę trudności w odzyskaniu tych wierzytelności z powodu m.in. braku możliwości umorzenia wierzytelności Skarbu Państwa, w drodze jednostronnego oświadczenia woli, wobec pożyczkobiorców korzystających ze środków Funduszu Rozwoju Budownictwa Mieszkaniowego.

2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na rok 2015 limity wydatków budżetu państwa w części 18 - Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo,

²⁰ Na koniec 2015 r. saldo wynosiło 498,5 tys. zł.

²¹ Biuro Finansowo-Administracyjne.

²² Plan po zmianach.

²³ Zgodnie z art. 42 ust. 5 upf jednostki sektora finansów publicznych są obowiązane do ustalania przypadających im należności pieniężnych, w tym mających charakter cywilnoprawny, oraz terminowego podejmowania w stosunku do zobowiązanych czynności zmierzających do wykonania zobowiązania.

zostały zaplanowane w wysokości 921.636 tys. zł, a następnie zmniejszone w wyniku zmienionej ustawy budżetowej²⁴ do kwoty 921.380 tys. zł. Zaplanowane kwoty w części 18 budżetu państwa w trakcie roku zostały zwiększone, łącznie o kwotę 615.283,6 tys. zł ośmioma decyzjami Ministra Finansów o środki z cz. 83 – *Rezerwy celowe* oraz dwiema decyzjami o środki z części 39 – *Transport*. Plan wydatków po zmianach wyniósł zatem 1.536.663,6 tys. zł.

Dysponent części podjął w 2015 r. trzy decyzje o blokadzie wydatków w części 18, na łączną kwotę 961,5 tys. zł, co stanowiło ok. 0,06% kwoty limitu wydatków ogółem. Blokada wydatków obejmowała kwotę 256 tys. zł²⁵, o którą został zmniejszony plan wydatków w wyniku nowelizacji ustawy budżetowej na rok 2015. Pozostała kwota zablokowanych środków, tj. 705,5 tys. zł dotyczyła zadań Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego (356,5 tys. zł) oraz wydatków Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa (349 tys. zł), które wynikają m.in. z mniejszych niż planowano wydatków związanych z funkcjonowaniem Państwowej Komisji Kwalifikacyjnej oraz Komisji Odpowiedzialności Zawodowej, a także z rezygnacji wykonania zadania pt. „Opracowanie o liczbie byłych budynków zakładowych oraz liczbie i wartości położonych w nich mieszkań, które stanowiły własność przedsiębiorstw państwowych osób prawnych i spółek handlowych Skarbu Państwa, a zostały zbyte lub przekazane przez podmioty na rzecz osób fizycznych lub niepaństwowych osób prawnych w okresie przed dniem 7 lutego 2001 r.”.

Zrealizowane w części 18 - Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo, wydatki wyniosły 1.410.061,9 tys. zł, tj. 91,8% planu po zmianach. W porównaniu do 2014 r. były one niższe o 202.004,5 tys. zł, tj. o 12,5 %. Wydatki skoncentrowane były w dziale 700 – Gospodarka mieszkaniowa (stanowiły 96,8% wydatków ogółem w części 18) i zrealizowane zostały w wysokości 1.364.959,2 tys. zł, tj. 91,7% planu po zmianach.

(dowód: akta kontroli str. 168-181, 232, 608-618, 1245-1339)

Z przyznanej dysponentowi części 18 kwoty 615.162,9 tys. zł, pochodzącej z rezerwy celowych, wykorzystano 520.769,5 tys. zł, tj. 84,6%. W ramach środków z rezerwy celowej uruchomionej w ramach pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez ludzi młodych w kwocie 615.000 tys. zł wydatkowano kwotę 520.643,1 tys. zł, tj. 84,7% planu po zmianach. Środki z rezerwy celowej na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w kwocie 122,5 tys. zł, zostały wydatkowane w 77,8%, tj. w kwocie 94,9 tys. zł, a środki przekazane na sfinansowanie dodatków w służbie cywilnej i dodatkowego rocznego wynagrodzenia w kwocie 40,4 tys. zł, zrealizowano w 78%, zwracając niewykorzystane 8,9 tys. zł do budżetu państwa.

(dowód: akta kontroli str. 168-181, 232)

U dysponenta części 18 kontrolą objęto terminowość wypłat oraz rozliczeń dobranych w sposób celowy dotacji na łączną kwotę 356.240 tys. zł, tj. 25,8% ogółu wypłaconych w tej części. W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²⁴ Ustawa z dnia 16 grudnia 2015 r. (Dz. U. 2015, poz. 2195).

²⁵ Decyzja MliR z dnia 4 sierpnia 2015 r.

Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z zasadami określonymi w ufp i obowiązującymi przepisami.

(dowód: akta kontroli str. 36-57, 829-910)

W zakresie dysponenta III stopnia wydatki zostały zaplanowane w wysokości 31.903,8 tys. zł. W wyniku zmian ustawy budżetowej, kwota ta nie uległa zmianie. Wykonanie wydatków w 2015 r. wyniosło 28.189,5 tys. zł, co stanowiło 88,4% planu po zmianach. Niższe od zaplanowanych wykonanie wydatków, było spowodowane m.in.: zmianą w sposobie organizacji²⁶ posiedzeń członków Państwowej Komisji Kwalifikacyjnej i Komisji Odpowiedzialności Zawodowej oraz niewykorzystaniem środków przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Budowlanego.

(dowód: akta kontroli str. 100-120, 1187-1244)

Ponadto szczegółowemu badaniu poddano trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (doboru spraw dokonano metodą celową²⁷) o łącznej wartości 1.867,8 tys. zł (kwota wydatku w 2015 r. wyniosła 764,4 tys. zł), tj:

- jedno w trybie zamówienia z wolnej ręki na kwotę 1.230 tys. zł²⁸,
- dwa w trybie przetargu nieograniczonego - na kwotę 391,5 tys. zł²⁹ oraz na kwotę 246,3 tys. zł³⁰.

Na realizację ww. umów w 2015 r. wydatkowano łącznie z części 18, kwotę 465,6 tys. zł. W wyniku analizy dokumentacji dotyczącej ww. postępowań stwierdzono, że zostały one przeprowadzone zgodnie z procedurami określonymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych³¹. W przypadku dwóch pierwszych z ww. postępowań rzetelnie prowadzono dokumentację postępowań. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności za dostarczone towary i usługi, a rozliczenia finansowe prawidłowo ujęto w księgach rachunkowych.

(dowód: akta kontroli str. 735-787)

Ustalono
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej wydatków budżetu państwa stwierdzono nieprawidłowości, które jednakże nie miały wpływu na pozytywną ocenę w tym obszarze.

Stwierdzono, że dokumentacja przetargowa zamówienia publicznego – „Świadczenie usług konserwacyjnych i naprawczych urządzeń drukujących”³² nie zawierała wszystkich wymaganych prawem elementów, tj.:

²⁶ Z dwudniowych na jednodniowe.

²⁷ Doboru próby dokonano wg. największych kwot wydatkowanych z części 18.

²⁸ Zamówienie dotyczyło postępowania: „Świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej do nieruchomości Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju przy ul. Chałubińskiego 4/5 w Warszawie w latach 2015-2018” - kwota wydatku w 2015 r. wyniosła 304,3 tys. zł, w tym z części 18 – 108,4 tys. zł.

²⁹ Zamówienie dotyczyło postępowania: „Świadczenie usług rozwoju, uruchomienia, hostingu i utrzymania, usługi asysty technicznej oraz dodatkowych usług rozwoju Systemu Rejestrów Charakterystyki Energetycznej Budynków” - kwota wydatku w 2015 r. wyniosła 276,4 tys. zł i została w całości sfinansowana z części 18.

³⁰ Zamówienie dotyczyło postępowania: „Świadczenie usług konserwacyjnych i naprawczych urządzeń drukujących” - kwota wydatku w 2015 r. wyniosła 183,7 tys. zł, w tym z części 18 – 80,8 tys. zł.

³¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 2164.

³² BDG-V-281-100-RB/14.

- na jednym z oświadczeń (DRUK ZP-1)³³ nie umieszczono pieczęci zamawiającego oraz nie wpisano daty złożenia oświadczenia przez członka komisji przetargowej,
- w protokole postępowania w trybie przetargu nieograniczonego (DRUK ZP-PN)³⁴ nie wypełniono czterech punktów.

Zastępca Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego wyjaśnił, że powodem niewypełnienia wszystkich rubryk był fakt, iż czynności których dotyczyły przedmiotowe rubryki nie wystąpiły w toku prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia, a ich niewypełnienie jest równoznaczne z informacją o niedokonaniu takich czynności.

Zdaniem NIK dokumentacja dotycząca postępowań o zamówienia publiczne powinna być prowadzona rzetelnie i nie pozostawiać wątpliwości co do przeprowadzonych czynności. Tak więc druki o których mowa wyżej powinny być wypełnione w sposób uniemożliwiający ich uzupełnianie w terminie późniejszym.

(dowód: akta kontroli str. 735-787)

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

W 2015 r. zrealizowano wydatki w kwocie 617,9 tys. zł, co stanowiło 95,5% planu po zmianach³⁵. Szczegółową kontrolą objęto wydatki budżetu środków europejskich zrealizowane na łączną kwotę 536,1 tys. zł, co stanowiło 86,8% ogółu wydatków budżetu środków europejskich części 18 poniesionych w 2015 r. Kontroli poddano 100% wydatków, które poniesiono na realizację dwóch projektów:

1. Uruchomienie systemu rejestrów w obszarze charakterystyki energetycznej budynków na kwotę 61,3 tys. zł,
2. Wzmocnienie potencjału legislacyjnego w obszarze procesu inwestycyjno-budowlanego etap I, na kwotę 474,8 tys. zł.

W związku z realizacją tego projektu, MliR zawarło w dniu 30 września 2015 r. z Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju (dalej: Bank Światowy) umowę na opracowanie tzw. „Dobrych regulacji”³⁶ na kwotę 500 tys. zł. Przed zawarciem ww. umowy MliR przeprowadziło badanie rynku w zakresie zlecenia dwóch opracowań³⁷. W związku z niezgłoszeniem się potencjalnych wykonawców MliR zdecydowało o zmianie zamówienia z dwóch opracowań w jedno - „Dobre regulacje” i zawarcie umowy z Bankiem Światowym.

³³ Druk stanowił załącznik nr 10 do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 października 2010 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (Dz. U. Nr 223, poz. 1458).

³⁴ Druk stanowił załącznik nr 1 do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 października 2010 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (Dz. U. Nr 223, poz. 1458).

³⁵ W roku 2014 r. nie finansowano wydatków z budżetu środków europejskich.

³⁶ Umowa obejmowała przegląd i opracowanie rekomendacji w zakresie najlepszych międzynarodowych praktyk mających na celu: poprawę jakości przepisów budowlanych, w tym procesu uaktualniania warunków techniczno-budowlanych, zapewnienie jednolitego i spójnego zastosowania przepisów niezależnie od jurysdykcji poszczególnych jednostek administracyjnych na całym obszarze Polski, poprawę efektywności w zakresie struktury organizacyjnej urzędów budowlanych oraz poprawę efektywności procesu uzyskiwania pozwoleń na budowę.

³⁷ pn. „Ekspertyza na temat funkcjonowania nadzoru budowlanego wraz z rekomendacjami ukierunkowanymi na optymalizację struktury finansowo-organizacyjnej organów nadzoru budowlanego” oraz „Analiza na temat rozwiązań zawartych w przygotowanym przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Budowlanego projekcie przepisów rangi ustawowej w zakresie kompleksowej regulacji prawa budowlanego pod kątem proceduralnym i finansowo-organizacyjnym na przykładzie wybranych jednostek samorządu terytorialnego”.

Skontrolowane wydatki zrealizowano prawidłowo, do wysokości określonej w planie finansowym. Zostały one przeznaczone na cele oraz zadania określone w decyzjach o dofinansowaniu projektów.

Dokumenty finansowe (faktury, protokoły odbioru) niezbędne do dokonania płatności były przekazywane w terminie umożliwiającym ich realizację, tj. przed upływem terminu płatności, umożliwiając tym samym terminowe dokonanie zlecenia płatności w Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) z uwzględnieniem terminów przekazywania dokumentów wynikających z zawartych umów z wykonawcami. Nie stwierdzono opóźnień w zapłacie faktur przez Ministerstwo. Środki finansowe poniesione na realizację zadań zostały wykorzystane zgodnie z obowiązującymi regulacjami oraz rozliczone na zasadach określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.

(dowód: akta kontroli str. 911-1186)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej wydatków budżetu środków europejskich nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.3. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

W ramach części 18 łączne wydatki budżetu państwa w 2015 r. były realizowane głównie w ramach funkcji 7 – Gospodarka przestrzenna, budownictwo i mieszkalnictwo oraz funkcji 13 – Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny.

1. Dla zadania 7.1 – „Wspieranie budownictwa”, miernikiem była liczba mieszkań, które w danym roku zostały objęte rządowymi programami wsparcia budownictwa mieszkaniowego. W 2015 r. planowano objąć programami rządowymi 143.000 mieszkań. Na koniec 2015 r. miernik wyniósł 115.705 mieszkań. W ramach realizacji tego zadania uzyskano m.in. następujące efekty rzeczowe:
 - Finansowe wsparcie w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi tzw. „Mieszkanie dla Młodych”. W 2015 r. liczba wypłaconych dofinansowań wkładu własnego wyniosła 21.888 na łączną kwotę 520.643,1 tys. zł, tj. 84,7% zaplanowanego poziomu miernika.
 - Środki z Funduszu Termomodernizacji i Remontów, kierowane były na poprawę stanu technicznego istniejących budynków. W 2015 r. wypłacono premie termomodernizacyjne, remontowe i kompensacyjne na łączną kwotę 120.000 tys. zł, co stanowiło 100% planu po zmianach. W wyniku wydatkowania tej kwoty przyznano 35.633 premie termomodernizacyjne, remontowe i kompensacyjne, tj. 101,8% zaplanowanego poziomu miernika
2. Dla zadania 13.1 – „Pomoc i integracja społeczna” miernikiem była liczba lokali i miejsc noclegowych tworzonych w ramach rządowego programu wsparcia budownictwa dla najuboższych. W roku 2015 w ramach realizacji tego zadania uzyskano następujące efekty rzeczowe:
 - budownictwo mieszkaniowe interwencyjne, skierowane było do osób znajdujących się w szczególnej sytuacji mieszkaniowej. Na 2015 r. zaplanowano na ten cel kwotę 80.000 tys. zł i zrealizowano plan w 100%. W efekcie wydatkowanych środków podjęto 173 inwestycje (tj. 66,5%)

w celu zwiększenia liczby lokali mieszkalnych i miejsc w noclegowniach i domach dla bezdomnych w ramach rządowego programu *wspierania budownictwa dla najuboższych*. W ramach tych inwestycji tworzone były lokale i miejsca noclegowe – łącznie 2429, tj. 151,8% zaplanowanego poziomu miernika.

3. Środki z budżetu państwa wykorzystane były również na instrumenty wspomagające system podaży mieszkań, które zostały zaplanowane w kwocie 410.000 tys. zł, a wykorzystane w kwocie 282.006 tys. zł (68,7% planu), m.in. na:

- ograniczenie „liczby zadłużonych mieszkań” w wyniku wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych na koniec 2015 r. do 52.607, przy planie ich ograniczenia do 52.000³⁸.
- refundację premii gwarancyjnych oraz premii za systematyczne oszczędzanie³⁹. W wyniku działań podjętych w tym zakresie w 2015 r. zlikwidowano 27.147 książeczek mieszkaniowych, tj. 77,6% z zaplanowanych 35.000.

(dowód: akta kontroli str. 27-33, 168-181, 462-470)

Wydatki w części 18 służyły realizacji celu określonego w Strategii Rozwoju Kraju, zgodnie z którym w 2020 r. liczba mieszkań na tysiąc mieszkańców powinna wynieść 388. Według wstępnych danych, przekazanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, na koniec 2015 r. miernik ten wyniósł 367⁴⁰.

(dowód: akta kontroli str. 168-181)

3. Sprawozdania

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzenia łącznych sprawozdań za 2015 r. dysponenta części 18 – Budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo, a także sprawozdań jednostkowych Biura Administracyjno-Finansowego:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),

³⁸ Ustawa z dnia 30 listopada 1995 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych - Dz.U. z 2013 r. poz. 763, ze zm.

³⁹ Patrz przypis 39.

⁴⁰ Według danych podanych przez GUS w 2014 r. liczba mieszkań na 1000 mieszkańców wynosiła 363,4 (www.strateg.gov.pl).

- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),
- sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2015 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 18 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek).

Zgodnie z zawartym porozumieniem z 15 grudnia 2015 r.⁴¹, Minister Rozwoju prowadził sprawy obejmujące m.in. podpisywanie i przekazywanie sprawozdań budżetowych, finansowych i innych wymaganych przepisami prawa w zakresie zapewnienia ciągłości realizacji zadań dysponenta środków budżetu państwa trzeciego stopnia.

Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent trzeciego stopnia – Biuro Finansowo-Administracyjne) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęta koncepcja systemu kontroli zarządczej zapewniała w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(dowód: akta kontroli str. 5-31, 58-69, 71-99, 124-131, 166-167, 190-209, 437-444, 498-501, 513-520)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej sprawozdawczości stwierdzono jedną nieprawidłowość.

W sprawozdaniu Rb-N za IV kwartał 2015 r. ujęto kwotę 13,8 tys. zł jako należność wymagalną, pomimo iż nie zapadł prawomocny wyrok w tej sprawie. Naruszono tym samym §13 ust. 1 pkt 5 Instrukcji sporządzania sprawozdań, stanowiącej Załącznik Nr 9 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁴², zgodnie z którym w sprawozdaniu kwartalnym Rb-N należy ująć należności wymagalne, które stanowią wartość wszystkich bezspornych należności, których termin płatności dla dłużnika minął, a które nie zostały przedawnione, ani umorzone.

(dowód: akta kontroli str. 160-162, 233-239, 427-436 i 498-501)

V. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴³, wnioskuje o kontynuację działań w celu odzyskania należności wymagalnych stanowiących wierzytelności Skarbu Państwa.

⁴¹ Opisane we *Wprowadzeniu*.

⁴² Dz. U. z 2014 r., poz. 1773 j.t.

⁴³ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 19. 04. 2016 r.

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Krzysztof Kwiatkowski


.....
podpis

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 19.04.2016 r.

DORADCA TECHNICZNY
Departament Infrastruktury

Janusz Laube

RADCA PREZESA
Najwyższej Izby Kontroli

Wojciech Misiąg

DYREKTOR
Departamentu Infrastruktury

Tomasz Emiljan

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Krzysztof Kwiatkowski

podpis

- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),
- sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2015 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 18 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek).

Zgodnie z zawartym porozumieniem z 15 grudnia 2015 r.⁴¹, Minister Rozwoju prowadził sprawy obejmujące m.in. podpisywanie i przekazywanie sprawozdań budżetowych, finansowych i innych wymaganych przepisami prawa w zakresie zapewnienia ciągłości realizacji zadań dysponenta środków budżetu państwa trzeciego stopnia.

Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent trzeciego stopnia – Biuro Finansowo-Administracyjne) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęta koncepcja systemu kontroli zarządczej zapewniała w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(dowód: akta kontroli str. 5-31, 58-69, 71-99, 124-131, 166-167, 190-209, 437-444, 498-501, 513-520)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej sprawozdawczości stwierdzono jedną nieprawidłowość.

W sprawozdaniu Rb-N za IV kwartał 2015 r. ujęto kwotę 13,8 tys. zł jako należność wymagalną, pomimo iż nie zapadł prawomocny wyrok w tej sprawie. Naruszono tym samym §13 ust. 1 pkt 5 Instrukcji sporządzania sprawozdań, stanowiącej Załącznik Nr 9 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁴², zgodnie z którym w sprawozdaniu kwartalnym Rb-N należy ująć należności wymagalne, które stanowią wartość wszystkich bezspornych należności, których termin płatności dla dłużnika minął, a które nie zostały przedawnione, ani umorzone.

(dowód: akta kontroli str. 160-162, 233-239, 427-436 i 498-501)

V. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴³, wnioskuje o kontynuację działań w celu odzyskania należności wymagalnych stanowiących wierzytelności Skarbu Państwa.

⁴¹ Opisane we *Wprowadzeniu*.

⁴² Dz. U. z 2014 r., poz. 1773 j.t.

⁴³ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm.